

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра історії

Проректор із науково-педагогічної роботи
О.А. Кузнецова

28 серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КУЛЬТУРА ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ:
СВІТОВИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ВИМІРИ

Ступінь магістра

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 014 Середня освіта

Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Історія)

2020-2021 навчальний рік

Розробник: кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії
Ласінська М.Ю.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії

Протокол від «26» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри (Рижева Н.О.)

«26» серпня 2020 р.

Анотація

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Культура історичної пам'яті: світовий та український виміри» складена Ласінською М.Ю. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 014 Середня освіта.

Предметом курсу «Культура історичної пам'яті: світовий та український виміри» є культура історичної пам'яті сформована в країнах світу та Україні.

Міждисциплінарні зв'язки: програма змістовно взаємопов'язана з іншими дисциплінами навчального плану підготовки магістрів, і, перш за все з дисциплінами «Філософія освіти», «Інформаційно-комунікаційні технології», «Наука в історії суспільств».

На вивчення дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

Ключові слова: *історична політика, меморіалізація, історична пам'ять.*

Abstract

The program of study of the normative educational discipline "Culture of historical memory: world and Ukrainian dimensions" is made by Lasinskaya M.Yu. according to the educational-professional program of preparation of masters of a specialty 014 Secondary education.

The subject of the course "Culture of Historical Memory: World and Ukrainian Dimensions" is the culture of historical memory formed in the countries of the world and Ukraine.

Interdisciplinary links: the program is meaningfully interconnected with other disciplines of the master's degree curriculum, and, above all, with the disciplines "Philosophy of Education", "Information and Communication Technologies", "Science in the History of Societies".

120 hours / 4 ECTS credits are allocated for studying the discipline.

Keywords: *historical policy, memorialization, historical memory.*

1 Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – проєкт, наукова стаття	Спеціальність: 014 Середня освіта Спеціалізація: 014.03 Історія Освітня програма: Середня освіта (Історія)	Семестр	
Загальна кількість годин – 120		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: 6 аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Ступінь: магістра	<i>Лекції</i>	
		12 год.	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		16 год.	
http://moodle.mdu.edu.ua/course/view.php?id=2122		<i>Лабораторні</i>	
		0 год	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		92 год.	
		Вид контролю: екзамен	

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 28 год. – аудиторні заняття, 140 год. – самостійна робота (22%/78%).

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>заочна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – проєкт, наукова стаття	Спеціальність: 014 Середня освіта Спеціалізація: 014.03 Історія Освітня програма: Середня освіта (Історія)	Семестр	
Загальна кількість годин – 120		1-й	
http://moodle.mdu.edu.ua/course/view.php?id=2122	Ступінь: бакалавр	<i>Лекції</i>	
		6 год.	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		2 год.	
		<i>Самостійна робота</i>	
		112 год.	
		Вид контролю: екзамен	

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 8 год. – аудиторні заняття, 112 год. – самостійна робота (7%/93%).

2 Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета дисципліни: розглянути феномен історичної пам'яті, його місце і роль в системі суспільних цінностей, а також механізми актуалізації минулого у пізнавальному процесі і в ідентифікаційних практиках, проаналізувати генезис теорій колективної пам'яті на різних історичних етапах і в різних галузях наукового знання, особливості сучасних стратегій пам'яті, співвідношення історії й мнемоісторії, зіткнення традиційних та інноваційних дискурсів в осмисленні зв'язку між минулим, сучасним і майбутнім.

Завдання курсу: дослідити феномен історичної пам'яті, теорію і практику формування політики пам'яті, роль дидактики у формуванні образів минулого, науковий і публічний дискурс історичної пам'яті, а також роль міфів у цьому процесі.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні. Критичність та самокритичність. Думати науковими термінами, формулювати задачі, збирати дані, аналізувати їх та пропонувати рішення.

Комунікація усна та письмова рідною мовою. Правильно розмовляти та писати різними комунікативними стилями, а саме: неофіційним, офіційним та науковим.

Працювати самостійно, приймати ініціативу та керувати часом. Здатність організовувати комплексні завдання протягом певного періоду часу та подавати результат вчасно.

Працювати з іншими. В мультидисциплінарному та мультинаціональному середовищі.

Розуміння суті, призначення й змісту гуманітарних наук, місця історії в системі гуманітарного знання, природи людського суспільства і ролі особи в його функціонуванні.

Грунтовне знання основних подій та періодів історичного шляху українського народу та інших народів, що живуть в Україні, європейської та всесвітньої історії.

Розуміння феномену культури, її ролі в житті суспільства, типів і форм.

Наявність глибоких знань в галузі української культури як складової частини європейської і світової культури.

Знання основних проблем світової філософії, економічних та політологічних теорій.

Уявлення про систему соціальних спільнот і соціальних взаємин, про форми взаємодії індивідуума з соціальними групами і спільнотами.

Знання основних історичних типів державно-правових систем і розуміння основних тенденцій їх розвитку.

Знання й розуміння значення прав і свобод людини й громадянина.

Уявлення про релігію як відповідний світогляд людини та про особливості конфесійного життя в Україні.

Вільне володіння державною та іноземними мовами.

Володіння сучасними інформаційними технологіями та вміння застосовувати їх у професійній діяльності.

II. Фахові. Базові загальні знання. Володіти базовими загальними знаннями, а саме: історичні події сьогодення та знання світової хронології.

Застосування знань на практиці. Використовувати фонову інформацію та інформаційно-пошукові навички для формування послідовної дискусії історичної задачі.

Бути обізнаними та обговорювати поточний стан історичних досліджень.

Знати зв'язок між проблемами сьогодення та минулого.

Знати загальні історичні основи (діахронічний аспект) минулого.

Володіти спеціальними знаннями з хронології та історико-географічної інтерпретації колонізації, деколонізації, сучасності, постмодернізму та глобалізації.

Здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових, архівних та усних) згідно з задачею, формуючи цю інформацію критично в обґрунтовану розповідь.

Здатність використовувати відповідну термінологію та способи вираження дисципліни в усній та письмовій формах рідною чи іноземною мовами.

Навички наукового пізнання і логічного мислення.

Навички пошуку, аналізу та інтерпретації джерел.

Навички постійного підвищення фахової компетентності.

Навички наукових досліджень у галузі історії.

Навички краєзнавчої роботи.

Уміння застосовувати загальногуманітарні знання.

Уміння готувати аналітичні та довідково-інформаційні матеріали.

Навички практичного застосування сучасних інформаційних технологій.

Навички міжособистісної та ділової комунікації.

Уміння діяти в межах етики професійних відносин.

Навички вільної комунікації українською та іноземними мовами.

Навички раціональної організації власної діяльності.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Вступ. Предмет курсу. Поняття «методологія історії» та її структура.

Тема 2. Предмет історичної науки в радянській та сучасній вітчизняній і світовій науковій думці.

Тема 3. Зародження методології історії в Європі та в Російській імперії в кінці XIX - поч. XX ст.

Тема 4. Історія і сучасність в історичній науці як методологічна категорія

Тема 5. Структура історичного дослідження і методологія історії.

Тема 6. Принципи історичного пізнання

Тема 7. Методи історичного дослідження. Сутність методів та їх класифікація.

Тема 8. Періодизація розвитку вітчизняної історичної науки в 1923-1991 рр.: критерії і загальна характеристика.

Тема 9. Методологія історії в вітчизняній історичній науці 1930-х – першої половини 1950-х рр.

Тема 10. Методологія історії в вітчизняній історичній науці середини 1950-х – початку 1990-х рр.

Тема 11. Методологія джерелознавства.

Тема 12. Методологія історії в науці незалежної України. 1991-2017 рр

Тема 13. Етапи та структура наукового дослідження.

Тема 14. Мова історичного дослідження.

3 Програма навчальної дисципліни

Кредит 1 Теоретичні засади курсу

Тема 1. Вступ до курсу «Культура історичної пам'яті: світовий та український виміри»

Предмет курсу. Поняття «історична пам'ять» та її структура. Мета та завдання курсу. Історіографічна та джерельна база курсу. Основні поняття курсу. Методи та підходи до вивчення дисципліни.

Кредит 2. Методологія пам'яті

Тема 2. Тракткування «історичної пам'яті» у світовій гуманітарній традиції.

Методологія колективної пам'яті

Лекція присвячена загальній характеристиці феномену «пам'яті» як об'єкту та предмету досліджень гуманітарних та природничих наук в історії світової думки. Прослідковано історію розвитку філософської та культурологічної рефлексії над роллю та (при)значенням «пам'яті» у Західній та Східній цивілізаціях. Виокремлено характерні особливості її функціонування як теоретичного концепту, ідеологічної норми, культурної звички та щоденної практики у архаїчних, традиційних, модерних та постмодерних суспільствах. Подано необхідний словник понять та термінів, необхідних для систематизувань знань про пам'ять у контексті суспільствознавчих наук.

Окреслено сучасний стан проблем і досягнень історіографічних розвідок та методологічних підходів у дослідженнях колективної пам'яті, з суспільно-культурними механізмами творення, функціонування колективної пам'яті та її підтримування чи деконструкції. Зокрема, охарактеризовано такі концепції колективної пам'яті: пам'ять як феномен культури (Maurice Halbwachs), культура як феномен пам'яті (Aby Warburg),

пам'ять як історичне знання та концепцію «функціональної» пам'яті (Aleida Assmann), концепцію «культурної» та «комунікативної» пам'яті (Jan Assmann).

Кредит 3. Меморіальна культура в Європі

Тема 3. Меморіальна культура у спільній Європі

За допомогою концепції Р.Нора узагальнено принципи функціонування дискурсів «місце пам'яті» та значення їх семіотичних потенціалів, передовсім у повоєнній Європі та посткомуністичних країнах. Під кутом топосу «культу мертвих» (метод Р.Козеллека) оглянуто історично-культурний меморіальний ландшафт європейських країн. Розглянуто засади конструювання пантеонів національної слави, мавзолеїв національних героїв та мартирологічної символіки у контексті традиційних, постмодерних та постколоніальних уявлень. Проаналізовано позитивні та негативні наслідки провадження т.зв. історичної політики амнезії та амністії у освітній, медіально-публічній, соціальній сферах країн-членів Європейської Спільноти (Франції, Німеччині, Нідерландах, Іспанії, Фінляндії).

Кредит 4. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір

Тема 4. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір

Тема присвячена ознайомленню з головними теоретичними підходами, якими послуговувалася світова гуманітаристика при аналізі постколоніальних суспільств у ХІХ-ХХІ ст. На прикладі концепцій Е.Саїда, Б.Андерсона, Е.Томсон та ін. виділено спільні для постколоніальної суспільної свідомості способи сприйняття, оцінювання та інтерпретації свого нещодавнього минулого, а також специфіку трансформації топосів «національного», «автентичного», «ворожого» та зміну їх смислового навантаження у публічному, приватному та політичному просторах. Окремо проаналізовано ідейні витoki та спрямованість дискурсу т.зв. нового орієнталізму, який розпрацьовують західні вчені та політики стосовно постколоніальних країн Африки, Америки та Європи.

Лекція має на меті комплексно оглянути сучасні дискурси історичної, культурної, національної пам'яті, які переважають у країнах колишнього Радянського блоку (Україна, Російська Федерація, Польща, Словаччина, Угорщина, Білорусь та ін.); порівняти методи та наслідки «розрахунку» з ним, зокрема на прикладі діяльності державних (Інститути Національної Пам'яті) інституцій. За допомогою соціологічних даних, емпіричних спостережень, візуального матеріалу та інтелектуальних рефлексій відомих мислителів та аналітиків зроблена спроба оцінити наслідки процесів декомунізації у сфері колективної ментальності та громадянської свідомості після 1989 року, м.ін. крізь призму відкриття архівів та процесів люстрації. Окреслено типові регіональні, етнічні, національні «бункери» колективної пам'яті, характерні для конкретних посткомуністичних держав (наприклад, «єврейська» проблема у Польщі, «мадярська» та «циганська» - у Словаччині, «мегаломанська» - в Угорщині, «самовіктимізація» - в Україні тощо) та висвітлено способи їх інтерпретації у інтелектуальному та поза-академічному середовищах.

4 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)			
	Усього	у тому числі		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Кредит 1. Теоретичні засади курсу				
Тема 1. Вступ до курсу «Культура історичної пам'яті: світовий та український виміри»	30	2	4	24
Кредит 2. Методологія пам'яті				
Тема 2. Трактатування «історичної пам'яті» у світовій гуманітарній традиції. Методологія колективної пам'яті	30	4	4	22
Кредит 3. Меморіальна культура в Європі				

Тема 3. Меморіальна культура у спільній Європі	30	4	4	22
Кредит 4. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір				
Тема 4. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір	30	2	4	24
<i>ВСЬОГО</i>	<i>120</i>	<i>12</i>	<i>16</i>	<i>92</i>

**5. Теми лекційних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретичні засади курсу		
	Тема 1. Вступ до курсу «Культура історичної пам'яті: світовий та український виміри»	2
Кредит 2. Методологія пам'яті		
	Тема 2. Трагування «історичної пам'яті» у світовій гуманітарній традиції. Методологія колективної пам'яті	4
Кредит 3. Меморіальна культура в Європі		
	Тема 3. Меморіальна культура у спільній Європі	4
Кредит 4. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір		
	Тема 4. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір	2
	Разом:	12

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретичні засади курсу		
	Тема 1. Вступ до курсу «Культура історичної пам'яті: світовий та український виміри»	2
Кредит 2. Методологія пам'яті		
	Тема 2. Трагування «історичної пам'яті» у світовій гуманітарній традиції. Методологія колективної пам'яті	2
Кредит 3. Меморіальна культура в Європі		
	Тема 3. Меморіальна культура у спільній Європі	1
Кредит 4. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір		
	Тема 4. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір	1
	Разом:	6

**6 Теми семінарських занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретичні засади курсу		
	Тема 1. Вступ до курсу «Культура історичної пам'яті: світовий та український виміри»	2
	Тема 2. Трагування «історичної пам'яті» у світовій гуманітарній традиції. Методологія колективної пам'яті	2
Кредит 2. Методологія пам'яті		
	Тема 3. Стереотипи в західноєвропейській та східноєвропейській	2

	традиціях і їх вплив на формування історичної пам'яті та історичної політики в Україні	
	Тема 4. Історична пам'ять в історіографічній традиції України	2
Кредит 3. Меморіальна культура в Європі		
	Тема 5. Культура історичної пам'яті в сучасній Україні	2
	Тема 6. Актуальні проблеми історичної пам'яті в Україні	2
Кредит 4. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір		
	Тема 7. Історична політика в Україні, традиції та взаємовідносини з сусідами	2
	Тема 8. Історична політика в Україні, інституції та традиції формування	2
	Разом:	16

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретичні засади курсу		
	Тема 1. Вступ до курсу «Культура історичної пам'яті: світовий та український виміри»	2
	Тема 2. Трагування «історичної пам'яті» у світовій гуманітарній традиції. Методологія колективної пам'яті	
Кредит 2. Методологія пам'яті		
	Тема 3. Стереотипи в західноєвропейській та східноєвропейській традиціях і їх вплив на формування історичної пам'яті та історичної політики в Україні	
	Тема 4. Історична пам'ять в історіографічній традиції України	
Кредит 3. Меморіальна культура в Європі		
	Тема 5. Культура історичної пам'яті в сучасній Україні	
	Тема 6. Актуальні проблеми історичної пам'яті в Україні	
Кредит 4. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір		
	Тема 7. Історична політика в Україні, традиції та взаємовідносини з сусідами	
	Тема 8. Історична політика в Україні, інституції та традиції формування	
	Разом:	2

7 Самостійна робота

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретичні засади курсу		
	Тема 1. Вступ до курсу «Культура історичної пам'яті: світовий та український виміри»	12
	Тема 2. Трагування «історичної пам'яті» у світовій гуманітарній традиції. Методологія колективної пам'яті	12
Кредит 2. Методологія пам'яті		
	Тема 3. Стереотипи в західноєвропейській та східноєвропейській традиціях і їх вплив на формування історичної пам'яті та історичної політики в Україні	11
	Тема 4. Історична пам'ять в історіографічній традиції України	11
Кредит 3. Меморіальна культура в Європі		
	Тема 5. Культура історичної пам'яті в сучасній Україні	11

	Тема 6. Актуальні проблеми історичної пам'яті в Україні	11
Кредит 4. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір		
	Тема 7. Історична політика в Україні, традиції та взаємовідносини з сусідами	12
	Тема 8. Історична політика в Україні, інституції та традиції формування	12
	Разом:	92

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретичні засади курсу		
	Тема 1. Вступ до курсу «Культура історичної пам'яті: світовий та український виміри»	14
	Тема 2. Трактатування «історичної пам'яті» у світовій гуманітарній традиції. Методологія колективної пам'яті	14
Кредит 2. Методологія пам'яті		
	Тема 3. Стереотипи в західноєвропейській та східноєвропейській традиціях і їх вплив на формування історичної пам'яті та історичної політики в Україні	14
	Тема 4. Історична пам'ять в історіографічній традиції України	14
Кредит 3. Меморіальна культура в Європі		
	Тема 5. Культура історичної пам'яті в сучасній Україні	14
	Тема 6. Актуальні проблеми історичної пам'яті в Україні	14
Кредит 4. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір		
	Тема 7. Історична політика в Україні, традиції та взаємовідносини з сусідами	14
	Тема 8. Історична політика в Україні, інституції та традиції формування	14
	Разом:	112

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів :

I – підготовка та захист контрольної роботи (для студентів ЗФН);

II – підготовка доповіді з висвітленням проблем (для студентів ДФН).

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Зміст курсу поділений на 4 кредити. Кожний кредит включає в себе лекції, семінарські заняття, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу даної частини курсу.

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Сума балів	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

**Критерії оцінювання відповідей на студентів на семінарських заняттях
Враховується:**

1. рівень осмислення навчального матеріалу;
2. рівень сформованості аналітичних умінь і концептуальних підходів;
3. повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мовлення;
4. використання додаткової літератури;
5. порівняння, зв'язок із практикою, висновки.

Бали	Критерії оцінювання
"Відмінно" – 5	Досконале знання та розуміння понятійного апарату з тієї чи іншої теми, вільне оперування різноманітними класифікаціями. Відповідь на поставлені питання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями. Викладений матеріал має доказовий, логічний і послідовний характер. Студент володіє способами концентрованого викладу матеріалу. Демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання. У відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки.
"Добре" – 4	Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Понятійна основа базується на обраній класифікації. Відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. Недостатньо виваженою та аргументованою є доказова база. Студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації. У відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.
"Задовільно" – 3	Відповідь неповна, фрагментарна. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Вони застосовуються переважно для виконання завдань репродуктивного характеру. У відповідях відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь має формальний характер, відсутня чіткість, структурованість. Студент використовує лише окремі знання у новій навчальній ситуації. У відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.
"Незадовільно" – 2	Студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Відтворює лише окремі фрагменти, називає лише розрізнені факти, дає відповідь у формі висловлювання (судження). Наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

Розподіл балів, які отримують студенти

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 200 до 400 балів (за 4 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 4 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота				Р	яко пич ува льн і бал и/ ума
Т1	Т2	Т3	Т4		

				10 0	400 /
					100
100	100	100	100		

Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

9. Засоби діагностики

Діагностика і контроль засвоєння програмного матеріалу здійснюється за кредитно-трансферною системою. Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: поточний контроль (письмові роботи – реферати, контрольні) і підсумковий контроль (залік).

а) поточний контроль за роботою та рівнем знань та вмінь через усне та письмове опитування;

б) письмові контрольні та самостійні роботи;

в) тестові завдання;

г) співбесіди на консультаціях.

10. Методи навчання

Усний виклад матеріалу, наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, порівняльний аналіз; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки).

12 Рекомендована література

Базова

1. Козеллек Р. (2000), Зміни досвіду та методів: історично-антропологічний начерк, В: Історичні пошуки ідентичності (ред. Козеллек Р., Шеррер Ю., Сігов К.), Київ, Дух і Літера, с. 5-19.
2. Коннертон П. (2004), Як пам'ятають суспільства. Переклад і наук. ред. Світлани Шліпченко, Київ: Критика, С. 15-69.
3. Козеллек Р. (2000), Політичний культ мертвих, В: Історичні пошуки ідентичності (ред. Козеллек Р., Шеррер Ю., Сігов К.), Київ, Дух і Літера, с.40-73; Невідомий солдат як національний символ в Європі, с. 20-39.
4. Гнатюк О. (2005), Прощання з імперією. Українські дискусії про ідентичність, Київ, Критика. - розділ 4.
5. Томсон Е. (2007), Трубадури імперії, Київ, Критика. – Вибрані фрагменти.
6. Йоан Павло ІІ. (2006), Пам'ять та ідентичність, Київ: Альтернативи. - Вибрані фрагменти.
7. Тайлор Ч. (2003), Етика автентичності, Київ, Дух і Літера, с. 18-47.
8. Полянський В.С. Историческая память в этническом самосознании народов. // Социологические исследования. – 1993. – № 3.
9. историческое сознание: состояние и тенденции развития в условиях перестройки (результаты социологического исследования) // Информационный бюллетень Центра социологических исследований АОН. – М., 1991.
10. Тощенко Ж.Т. Историческая память и социология // Социологические исследования. – 1998. – № 5.
11. Тощенко Ж.Т. Историческое сознание и историческая память. Анализ современного состояния // Новая и новейшая история. – 2000. – № 4.

12. Шуман Г., Скотт Ж. Коллективная память поколений // Социологические исследования. – 1992. – № 2.
13. Героика и страх как модусы человеческого существования. Ранние произведения Э. Юнгера // Философия человека: Традиции и совершенство. – Вып. 2. – М., 1991.
14. Клиффорд Гирц. Интерпретация культур. – М., 2004.
15. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм: в 3 т. – М., 1986.
16. Малинова О.Ю. Идентичность как тема публичного дискурса и категория научного анализа: методологические проблемы // Судьба исторической науки в современной Восточной Европе: Материалы научно-практической конференции. – Волгоград, 2009.
17. Бойм С. Общие места: Мифология повседневной жизни. – М., 2002.
18. Кром М. Отечественная история в антропологической перспективе // Исторические исследования в России. – М., 2003.
19. Глебов С., Могильнер М., Семенов А. The Story of Us: прошлое и перспективы модернизации гуманитарного знания глазами историков // НЛЮ. – 2003. – № 2.

Допоміжна

20. Гуревич А.Я. Подводя итоги... (Теория и практика исторического познания. Сквозь призму индивидуального опыта учёного XX столетия) // XX век: Методологические проблемы исторического познания: Ч.1. – М., 2001.
21. Гуревич А.Я. Историческая наука и историческая антропология // Вопросы философии. – 1988. – № 1.
22. Баурман З. Индивидуализированное общество. – М., 2002.
23. Райнгардт Козеллек. Часові пласти. – К., 2006.
24. Райнгардт Козеллек. Минуле майбутнє. – К., 2005.
25. Європа та її болісні минувшини / Авт.-упр. Ж. Мінк і Л. Неймайєр. – К., 2009.
26. Блок М. Апология истории, или Ремесло историка / Пер. с фр. Изд. 2-е. – М., 1986.
27. Февр Л. Бой за историю. / Пер. с фр. – М., 2002.
28. Гелен А. О систематике антропологии // Проблема человека в современной западной философии. – М., 1988.
29. История и психология. – М., 1971.
30. Поршнев Б.Ф. Социальная психология и история. – М., 1979.
31. Барг М.А. О роли человеческой субъективности в истории // История СССР. 1989.
32. Гадамер Х. –Г. Истина и метод: Основы философской герменевтики. – М., 1989.
33. Франкл В. Человек в поисках смысла / Пер. с англ. и нем. – М., 1990.
34. Фрейд З. Психология масс и анализ человеческого «Я». – М., 1925.
35. Лебон Г. Психология народов и масс. / Пер. с франц. – СПб., 1995.
36. Сартр Ж.-П. «Слова». – М., 1966.
37. Длитель В. Описательная психология. – М., 1924.
38. Ясперс К. Смысл и назначение истории / Пер. с нем. – М., 1998.
39. Хаттон П. История как искусство памяти / Пер. с англ. – СПб., 2003.
40. Зенин С. Свидетели, историки, филологи (Заметки о теории) // НЛЮ. – 2005. – № 7.
41. Арнаутова Ю.Е. От методіа к «истории памяти» // Одиссей. – 2003. – М., – С. 170 – 198.
42. Гири П. История в роли памяти? // Диалог со временем. Альманах интеллектуальной истории. – Вып. 14. – М., 2005.
43. Репина Л.П. Коллективная память и мифы исторического сознания. – В кн.: История и память. – С. 324 – 343.
44. Соколов А.В. Общая теория социальной коммуникации. – М., 2008.
45. Лоуэнталь Д. Прошлое – чужая страна. – СПб., 2004.
46. Рикер П. Память, история, забвение. – М., 2007.
47. Пол Коннертон. Як суспільства пам'ятають. – К., 2004.
48. Артюх В. Зміст поняття «історична пам'ять» на тлі українських реалій // http://soipro.pnarod.ru/documents/konfzhuk_artuh.doc.

49. Нора П. Всемирное творчество памяти // Неприкосновенный запас. – 2005. – № 2 – 3 (40 – 41).
50. Дашкевич Я. Пепрегук віків: три погляди на минуле і сучасне України. // Україна. Наука і культура. – К., 1993. – Вип. 26 – 27.
51. Запорозьке козацтво в українській історії, культурні та національний самосвідомості. – К., 1997.
52. Іларіон. Українська церква. Нариси з історії української православної церкви: в 2-х т. – Вінніпег, 1982.
53. Ісаєвич Я. Україні давня і нова. Народ, релігія, культура. – Львів, 1996.
54. Липинський В. Релігія і церква в історії України. – Львів, 1933. – Ч. 2.
55. Смолій В.А., Гуржій О.І. Як і коли почала формуватися українська нація. – К., 1991.
56. Українська народність. Нарис соціально-економічної і етнополітичної історії. – К., 1990.
57. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст. – К., 1992.
58. Іван Лисяк – Рудницький. Між історією і політикою. – Мюнхен, 1973.
59. Армстронг Д. Український націоналізм. – Львів, 1995.
60. Грицак Ярослав. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. – К., 2004.
61. Коваль М.В. 1941-й рік. Проблеми історичної пам'яті // УІЖ. 2001. – № 3.
62. Сенявський А.С., Сенявская Е.С. Историческая память о войнах XX века как область идейно-политического и психологического противостояния // Отечественная история. – 2007. – № 2,3.
63. Меркушин В.И. Великая Отечественная война 1941 – 19465 годов в исторической памяти народа // Социология власти. – 2004. – № 6.
64. Стельчик С. Імперія пам'яті. Російсько-українські стосунки в радянській історичній уяві. – К., 2008.
65. Друга світова війна і доля народів України / Матеріали наукових конференцій. – К., 2006, 2008.
66. Україна в Другій світовій війні. Погляд з ХХІ ст. У 2-х кн.. – К., 2011.
67. Парахонський Б.О. Національні інтереси України. – К., 1993.
68. Проблеми державності та національно-культурне відродження України – Львів, 1993.
69. Щедрова Г.П. Громадянське суспільство і демократична правова держава: проблеми взаємовпливу. – К., 1944.